

06.09. Kedd – 4. évfolyam

Szent Iván éjjele (június 24.)
Csak olvasni kell!!!

Keresztelő Szent Jánosnak, Jézus megkeresztelőjének az emléknapja. A keresztény világban a nyári napfordulóra eső Keresztelő Szent János ünnepe az 5. században lett általánossá.

Szent Iván a nyári napforduló ünnepe, országszerte a kultikus tűzgyújtások ideje. A pogány hagyományban a tűz egyrészt a napszimbólum, tehát a nap megújulását kívánták elősegíteni a tűzgyújtással, másrészt mindig a megtisztulás szimbóluma is. A keresztény egyház a pogány hagyományokra visszavezethető kultikus tüzeket az egyház liturgiájába átültette, a tüzeket megszentelte.

A Szent Iván napi tűzgyújtáshoz számos hiedelem fűződik. Azt tartották ezek a tüzek megvédnek a betegségek, elsősorban a pestis ellen, a termést pedig védik a jégveréssel szemben. Az észtek különös jelentőséget tulajdonítottak a János nap hajnalán szedett harmatnak, ezt életvíznek tartották, ezzel mosták meg a beteg szemet, úgy tartották, ettől meggyógyul. Szokás volt még a házba nyírfaágat vinni, amely szintén az ünnep szimbóluma északon.

A csíki székelyeknél az angyalozás szokása járta. A faluban a házak elé lombokból sátrat emeltek, abban imádkoztak. A falubéli kislányok csoportosan jártak házról-házra, köszöntő énekeket mondtak, a háziaktól pedig süteményt, néhány fillért kaptak cserébe.

Magyarországon a délszláv hatást mutató Iván változat honosodott meg a magyar Jánossal szemben. Hazánkban a 16. század óta biztosan, de valószínűleg már régebben is örömtüzet gyújtottak ezen az ünnepen. A magyar régiségben a június hónapot Szent Iván havának nevezték. A tűzgyújtást tűzcsóvák forgatása (lobogózás) és hazánk egyes területein, főleg Nyitra megyében hosszú éneksorozata: a Szent Iván-i ének éneklése kísérte.

Tyüzet megrakájuk, négyszögre rakájuk.
Egyik szögin űnek szíp öregasszonyok,
A másikon űnek szíp öreg emberek,
Harmagyikon űnek szíp hajadon lányok,
Negyediken űnek szíp ifjú leginyek.

Virágos Szent-János,
Éjszakád világos;
Míg előtted leszek,
Tiszteletet tészek,
Csak addig világos,
Légy aztán homályos

Más mágikus eljárások, cselekmények és hiedelmek vízzel, növényekkel, fűvekkel, virágokkal, gyümölcsökkel kapcsolatosak. [...] Az ünnep estéjén kötött koszorúnak egyes vidékeken különös erőt tulajdonítottak, s ezt a ház elejére szokták akasztani tűzvész ellen. Az olyan anyának, akinek elhalt gyermeke, Szent Iván napja előtt nem szabad gyümölcsöt ennie. A tűzgrálás alkalmából tűzbe dobott gyümölcsnek is fontos szerepe volt, mágikus tárgyként használták. A tűzben sült almát a gyermekeknek szórták, hogy egészségesek maradjanak; Szeged vidékén a fog- és hasfájás orvossága volt, Baranyában a sírokra is tettek a sült almából. Csongrádon azt tartották, hogy a tűzbe azért kell almát dobni, hogy az elhunyt rokonok is élvezzenek a gyümölcsből.